

УДК 341.3

А.В. Капустін,

аспірант кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ КОМІСІЙ З ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Анотація. У статті проаналізовано світовий досвід створення та діяльності Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права. Досліджено принципи створення, правова основа, функції та склад Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права у різних державах. Доведено значну роль Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права у координації процесу реалізації міжнародного гуманітарного права. Зроблено висновки щодо тенденцій у діяльності Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права та їх міжнародного співробітництва.

Ключові слова: міжнародне гуманітарне право, імплементація, Комісії/Комітети з міжнародного гуманітарного права, МКЧХ, Міжнародна асоціація національних комітетів з імплементації міжнародного гуманітарного права.

Імплементація міжнародного гуманітарного права — це загальний обов'язок держави, який витікає як з універсальних норм міжнародного права, перш за все положень Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р., так і відповідних положень Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р. та Додаткових протоколів до них від 8 червня 1977 р. і від 8 грудня 2005 р. (Розділ VIII «Виконання конвенції» Женевської конвенції про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 р.; Розділ VII «Виконання конвенції» Женевської конвенції про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі 1949 р.; Розділ VI «Виконання конвенції» Женевської конвенції про поводження з військовополоненими 1949 р.; Частина IV Женевської конвенції про захист цивіль-

ного населення під час війни 1949 р.; Частина V «Виконання Конвенцій і цього Протоколу» Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів 1977 р.; ст. 1 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми від 8 грудня 2005 р.) та інших міжнародних договорів з цих питань.

В основному, нормативно-правові та організаційно-правові форми імплементації положень Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р. з Додатковими протоколами до них від 8 червня 1977 р. і від 8 грудня 2005 р., інших міжнародних договорів з цих питань та звичаєвих норм міжнародного гуманітарного права залишаються на розсуд держави.

Оскільки імплементація міжнародного гуманітарного права потребує комплексного підходу та залучення до імплементації різних державних органів, — як правило, у більшості держав створено комісії з імплементації міжнародного гуманітарного права як один із проявів організаційно-правової форми імплементації міжнародного гуманітарного права. У Керівництві «Імплементація міжнародного гуманітарного права на національному рівні» зазначається: «Створення національного комітету по МГП може виявитися корисним і дійсно вирішальним кроком для забезпечення всебічної імплементації МГП. Це свідчить про рішучість надати основні гарантії, що передбачаються для жертв збройних конфліктів, а також про те, що держава приймає заходи для виконання своїх основних обов'язків по дотриманню та забезпеченню дотримання МГП» [1, с. 127].

Цей формат імплементації міжнародного гуманітарного права підтримується міжнародними інституціями, перш за все МКЧХ (Міжнародним Комітетом Червоного Хреста). Також на міжнародному рівні створена Міжнародна асоціація національних комітетів з імплементації міжнародного гуманітарного права, що підкреслює важливість дослідження цієї інституційної форми імплементації міжнародного гуманітарного права.

Загальні питання імплементації міжнародного гуманітарного права досліджено у працях значної кількості вітчизняних вчених (М.М. Гнатівського, М.В. Грушко, К.В. Доді, Т.Р. Короткого, О.І. Кройтора, В.М. Лисика, В.П. Попович, В.М. Репецького, О.В. Сенаторової, В.Х. Ярмачі), але аналіз організаційно-правових основ діяльності комісій з імплементації міжнародного гумані-

тарного права в іноземних державах практично не був предметом спеціального аналізу в Україні. Саме ця обставина актуалізує предмет дослідження, адже в умовах збройного конфлікту на території України діяльність комісії з імплементації міжнародного гуманітарного права набуває інші форми і має величезне значення для забезпечення реалізації міжнародного гуманітарного права саме в тих умовах, на які воно розраховано.

Наразі більш як у 112 державах існують Комісії/Комітети з міжнародного гуманітарного права (станом на 31.07.2018) [2]. Тобто більшість держав віддає перевагу саме такій формі координації міжнародного гуманітарного права, а запровадження їхнього досвіду діяльності має велике теоретичне та практичне значення.

Серед принципів організації та діяльності Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права: офіційний статус; безперервність діяльності; наявність повноважень з поширювання знань та інформації з міжнародного гуманітарного права, надання консультацій і координування усіх питань, пов'язаних з імплементацією міжнародного гуманітарного права; надання заключень і рекомендацій з імплементації міжнародного гуманітарного права; контроль за провадженням заключень та рекомендацій; співробітництво з іншими Комісіями/Комітетами з міжнародного гуманітарного права [1, с. 127-128]. На підтримку своєї роботи деякі Комісії/Комітети з міжнародного гуманітарного права можуть створювати «підкомітети» або технічні групи, які спеціалізуються на питаннях міжнародного гуманітарного права.

Приведемо приклад декількох Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права та розглянемо досвід

роботи відповідних органів на пострадянському просторі.

Канадський комітет з міжнародного гуманітарного права створено у 1998 р. як координуючий орган з питань реалізації міжнародного гуманітарного права. Комітет складається з представників міністерств уряду Канади та представників Товариства Червоного Хреста Канади. Секретаріатом Комітету є Товариство Червоного Хреста Канади. До участі у засіданнях Комітету можуть залучатися представники академічних кіл. Основним завданням Комітету є сприяння реалізації міжнародного гуманітарного права у Канаді. Комітет створено на основі Положення про Комітет з міжнародного гуманітарного права, яке підписано усіма відповідними міністерствами. Нормативно-правовою основою Комітету також є Меморандум, який підписано усіма членами Комітету. Рішення, які приймаються Комітетом, є обов'язковими [3].

У 2000 році у Шрі-Ланці відповідно до Меморандуму Кабінету Міністрів Шрі-Ланки було створено Національний комітет з міжнародного гуманітарного права. Мандат Комітету стосується питань, пов'язаних з національною імплементацією міжнародного гуманітарного права. До складу Комітету входять представники Міністерства закордонних справ, Міністерства оборони, Міністерства юстиції, Міністерства культури, Міністерства охорони здоров'я, Офісу Генерального прокурора, Юридичних департаментів армії та поліції Шрі-Ланки [4].

У Марокко до Національної комісії з міжнародного гуманітарного права входять дві підкомісії з конкретними завданнями: перша відповідає за дослідження та законодавство, друга — за розповсюдження знань з міжнародного гуманітарного права і навчання [5].

У Нікарагуа діє Національна комісія з імплементації міжнародного гуманітарного права, до якої входять три підкомітети: щодо захисту культурних цінностей, щодо законодавства, щодо навчання та поширення міжнародного гуманітарного права [5].

Для України важливе значення має досвід створення та діяльності Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права на пострадянському просторі. Це обумовлено однаковим рівнем імплементації міжнародного гуманітарного права на момент набуття незалежності, подібним рівнем правосвідомості та культури правотворчості.

У Республіці Білорусь Комісія з імплементації міжнародного гуманітарного права здійснює свої функції при Раді Міністрів Республіки Білорусь на основі Постанови про затвердження Положення про Комісію з імплементації міжнародного гуманітарного права при Раді Міністрів Республіки Білорусь від 26 січня 1998 р. № 104. Основними завданнями Комісії є: сприяння приведенню законодавства Республіки Білорусь у відповідність до положень конвенцій і договорів у галузі міжнародного гуманітарного права, учасницею яких є Республіка Білорусь; сприяння в встановленому порядку оформлення участі Республіки Білорусь у міжнародних договорах у галузі міжнародного гуманітарного права; вивчення та оцінка стану законодавства Республіки Білорусь в частині його відповідності нормам міжнародного гуманітарного права; підготовка пропозицій щодо імплементації норм міжнародного гуманітарного права в законодавство Республіки Білорусь; розгляд пропозицій заінтересованих органів і підготовка консультативних висновків з питань формування позиції Респу-

бліки Білорусь щодо проблематики міжнародного гуманітарного права; розгляд і підготовка консультативних висновків щодо проектів міжнародних договорів, актів законодавства Республіки Білорусь в області міжнародного гуманітарного права; координація діяльності зацікавлених органів, спрямованої на імплементацію норм міжнародного гуманітарного права в законодавство Республіки Білорусь; сприяння поширенню знань про міжнародне гуманітарне право та збір інформації про розвиток міжнародного гуманітарного права; контроль за виконанням прийнятих Комісією рішень; підготовка та подання до Ради Міністрів Республіки Білорусь щорічної доповіді про стан і тенденції реалізації міжнародних зобов'язань Республіки Білорусь в області міжнародного гуманітарного права; проведення досліджень, підготовка доповідей і пропозицій у галузі застосування та подальшого вдосконалення міжнародного гуманітарного права; організація взаємодії, обміну інформацією з МКЧХ, іншими міжнародними організаціями, що здійснюють діяльність у галузі міжнародного гуманітарного права. Для виконання покладених на неї завдань Комісія: проводить оцінку ефективності участі Республіки Білорусь у Женевських конвенціях 1949 року, Додаткових протоколах 1977 року та інших міжнародних договорах у галузі міжнародного гуманітарного права; надає інформацію про міжнародне гуманітарне право зацікавленим органам; сприяє проведенню заходів щодо поширення знань про міжнародне гуманітарне право; поширює інформацію про діяльність МКЧХ та інших міжнародних організацій із захисту жертв війни; співпрацює з Білоруським товариством Червоного Хреста та іншими організаціями Рес-

публіки Білорусь, діяльність яких пов'язана з міжнародним гуманітарним правом; підтримує відносини і розробляє пропозиції взаємодії з комісіями (комітетами) з міжнародного гуманітарного права інших держав-учасниць конвенцій, а також з різними міжнародними організаціями, до компетенції яких належать питання імплементації міжнародного гуманітарного права та захисту жертв війни. Засідання Комісії проводяться в міру необхідності, але не рідше одного разу на півроку [6].

У Вірменії немає національної комісії з міжнародного гуманітарного права. Однак була створена робоча група для розробки законопроекту про осіб, зниклих безвісти, і про права їх сімей; ще одна робоча група була створена для діяльності в галузі правового захисту культурних цінностей у випадку збройного конфлікту.[7]

У Грузії Указом президента № 494 від 24 серпня 1998 р. було засновано Міжвідомчу комісію з імплементації міжнародного гуманітарного права, яка так і не приступила до ефективної роботи. Друга Міжвідомча комісія з імплементації міжнародного гуманітарного права була створена постановою Уряду Грузії № 408-1 від 28 жовтня 2011 р. Комісія працює під головуванням Міністерства юстиції та складається з представників Міністерства юстиції, Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства освіти, Ради національної безпеки Грузії, апарату державного міністра Грузії з питань реінтеграції та Товариства Червоного Хреста Грузії. Робота Комісії ґрунтується на плані дій. Так, у 2012 Комісія прийняла План дій на 2012–2013 рр. План дій включав, зокрема, проведення аналізу існуючого законодавства Грузії на предмет його відповідності міжнародному гумані-

тарному праву (особливо кримінального законодавства), розгляд питань захисту емблем, зниклих безвісти, захисту культурних цінностей, а також проведення діяльності, спрямованої на поширення знань та інформації про міжнародне гуманітарне право серед конкретних цільових груп, таких як журналісти, медичний персонал і державні службовці [8].

Постановою уряду № 382-Р від 9 вересня 1996 р. Молдова запровадила Національну комісію з консультацій та координації імплементації міжнародного гуманітарного права. Положення про Комісію було прийнято Постановою Уряду Молдови № 259 від 1 квітня 1999 р. Комісія працює під головуванням Міністерства юстиції, а завдання секретаріату виконує Міністерство закордонних справ. Вона складається з представників наступних міністерств: закордонних справ, внутрішніх справ, освіти, національної безпеки, охорони здоров'я, праці, оборони, юстиції, а також цивільної оборони, поліції та Товариства Червоного Хреста Молдови. До сфери повноважень Комісії входить: розгляд і оцінка національного законодавства у світлі договорів міжнародного гуманітарного права, учасницею яких є Молдова, подання висновків і рекомендацій уряду з питань, пов'язаних з імплементацією на рівні держави та моніторинг їх застосування, координація діяльності відповідних державних органів і розповсюдження знань про міжнародне гуманітарне право в державі [9].

При Уряді Киргизької Республіки діє Міжвідомча комісія при Міністерстві юстиції Киргизької Республіки з імплементації норм міжнародного гуманітарного права. Положення про Міжвідомчу комісію з імплементації міжнародного гуманітарного права

було затверджено Постановою Уряду Киргизької Республіки від 18 червня 2003 року. Регламент роботи постійно діючої Міжвідомчої комісії при Міністерстві юстиції Киргизької Республіки з імплементації норм міжнародного гуманітарного права було затверджено протоколом засідання Міжвідомчої комісії при Міністерстві юстиції з імплементації міжнародного гуманітарного права від 20 серпня 2010 р. № 1. Основними завданнями Комісії є: сприяння приведенню законодавства Киргизької Республіки у відповідність до положень конвенцій і договорів у галузі міжнародного гуманітарного права, учасницею яких є Киргизька Республіка; вивчення та оцінка стану законодавства Киргизької Республіки в частині його відповідності нормам міжнародного гуманітарного права; підготовка пропозицій щодо імплементації норм міжнародного гуманітарного права в Киргизькій Республіці; розгляд та підготовка консультативних висновків щодо проектів міжнародних договорів, актів законодавства Киргизької Республіки в області міжнародного гуманітарного права; координація діяльності органів державного управління, спрямованої на імплементацію норм міжнародного гуманітарного права в Киргизькій Республіці; сприяння поширенню знань про міжнародне гуманітарне право та збір інформації про розвиток міжнародного гуманітарного права; контроль за виконанням прийнятих Комісією рішень; організація взаємодії, обміну інформацією з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста, іншими міжнародними організаціями, що здійснюють діяльність у галузі міжнародного гуманітарного права. Засідання Комісії проводяться в міру необхідності, але не рідше одного разу на квартал [10].

Комісія при Уряді Республіки Таджикистан з імплементації міжнародного гуманітарного права була створена постановою «Про утворення Комісії при Уряді Республіки Таджикистан по імплементації міжнародного гуманітарного права» (у редакції Постанови Уряду Республіки Таджикистан від 30.03.2010 р. № 185). Положення Про Комісію з імплементації міжнародного гуманітарного права при Уряді Республіки Таджикистан було затверджено постановою Уряду Республіки Таджикистан від 2 липня 1999 року № 277. Основним завданням Комісії є сприяння у забезпеченні виконання міжнародно-правових зобов'язань Республіки Таджикистан у галузі міжнародного гуманітарного права. З метою виконання основного завдання на Комісію покладаються такі функції: сприяння приведенню законодавства Республіки Таджикистан у відповідність з положеннями міжнародних договорів у галузі міжнародного гуманітарного права, учасником яких є Республіка Таджикистан; сприяння в установленому порядку ратифікації міжнародних договорів з міжнародного гуманітарного права або приєднанню Республіки до таких договорів; сприяння в ефективній імплементації відповідних положень міжнародних договорів з міжнародного гуманітарного права; вивчення та оцінка стану національного законодавства Республіки Таджикистан у частині його відповідності нормам міжнародного гуманітарного права; підготовка пропозицій щодо імплементації норм міжнародного гуманітарного права в законодавство Республіки Таджикистан; оцінка ефективності участі Республіки Таджикистан в Женевських конвенціях 1949 року, Додаткових протоколах до них 1977 року та інших міжнародних

договорах у галузі міжнародного гуманітарного права; розгляд пропозицій заінтересованих органів і підготовка консультативних висновків з питань формування позиції Республіки Таджикистан щодо проблематики міжнародного гуманітарного права; розгляд і підготовка консультативних висновків щодо проектів міжнародних договорів, нормативно-правових актів Республіки Таджикистан; координація діяльності заінтересованих органів з імплементації міжнародного гуманітарного права; сприяння поширенню знань про міжнародне гуманітарне право; надання інформації про міжнародне гуманітарне право зацікавленим органам; здійснення контролю за виконанням прийнятих Комісією рішень; здійснення взаємодії та співпраці з органами державної влади, громадськими об'єднаннями та іншими недержавними установами республіки, Міжнародним Комітетом Червоного Хреста та іншими міжнародними органами з питань розвитку міжнародного гуманітарного права; підготовка досліджень, доповідей і пропозицій у галузі застосування і подальшого вдосконалення міжнародного гуманітарного права; участь у розробці навчальних програм з МГП для всіх рівнів загальної та професійної освіти, для підготовки особового складу військових формувань і правоохоронних органів, а також працівників органів виконавчої влади, відповідальних за застосування міжнародного гуманітарного права; підготовка та подання Уряду Республіки Таджикистан щорічної доповіді про стан і тенденції реалізації міжнародних зобов'язань Республіки Таджикистан в області міжнародного гуманітарного права. Засідання Комісії проводяться в міру необхідності, але не рідше одного разу на півроку [11].

Постановою № 117886 від 12 серпня 2011 Туркменістан розширив сферу повноважень Комісії з прав людини, заснувавши Міжвідомчу комісію із забезпечення імплементації міжнародних зобов'язань Туркменістану в галузі прав людини і міжнародного гуманітарного права. До сфери повноважень Комісії входить сприяння участі в договорах з міжнародного гуманітарного права та імплементації міжнародних зобов'язань на національному рівні, участь у сприянні виконанню міжнародного гуманітарного права і поширенню знань про нього, а також співпраця з іншими організаціями в галузі міжнародного гуманітарного права, моніторинг застосування рекомендацій Комісії та виконання всіх інших видів діяльності згідно мандату. У 2012 р. в рамках Міжвідомчої комісії була створена робоча група високого рівня з міжнародного гуманітарного права. Вона складається з першого заступника міністра закордонних справ, заступника міністра освіти, заступника міністра юстиції, заступника міністра оборони, директора Туркменського інституту демократії і прав людини та голови Товариства Червоного Півмісяця Туркменії. Було прийнято план дій, кожному члену робочої групи були дані конкретні завдання і поставлені терміни їх виконання [12].

Існують деякі загальні тенденції щодо роботи Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права.

Перш за все, це використання соціальних медіа. Кілька національних комітетів здійснюють свою діяльність через Інтернет і створили громадські веб-сайти. Прикладами є Національні комісії з міжнародного гуманітарного права Об'єднаних Арабських Еміратів, Бельгії, Перу та Швейцарії [13]. На жаль, цей тренд не застосовується

в роботі Міжвідомчої комісії з питань застосування та реалізації норм міжнародного гуманітарного права в Україні (як і Міжвідомчої комісії з імплементації в Україні міжнародного гуманітарного права).

По-друге, поширюється співпраця Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права. Наприклад, Національний комітет з міжнародного гуманітарного права Сальвадору допомагав Національному комітету з міжнародного гуманітарного права Гватемали скласти національний перелік культурних об'єктів і майна, що перебуває під захистом. Марокканська Національна комісія з міжнародного гуманітарного права співпрацює з Перуанською Національною комісією з міжнародного гуманітарного права, так само як Комісія з імплементації міжнародного гуманітарного права при Раді Міністрів Республіки Білорусь співпрацює з Міжвідомчою комісією при Міністерстві юстиції Киргизької Республіки з імплементації норм міжнародного гуманітарного права. Сербський Комітет з міжнародного гуманітарного права співпрацює з Швейцарською Міжвідомчою комісією з міжнародного гуманітарного права. [13] Міжвідомча комісія з імплементації в Україні міжнародного гуманітарного права співпрацювала з Комісією з імплементації міжнародного гуманітарного права при Раді Міністрів Республіки Білорусь [14].

По-третє, сполучною ланкою роботи всіх Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права є МКЧХ. Як правило, делегації МКЧХ сприяють створенню Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права (як це мало місце на пострадянському просторі) та приймають активну участь у їх роботі. Це дозволяє направити діяльність Комісій/Комітетів

з міжнародного гуманітарного права на найбільш актуальні для країни проблеми імплементації міжнародного гуманітарного права. У Керівництві, виданому МКЧХ — «Імплементація міжнародного гуманітарного права на національному рівні», значна увага приділяється рекомендаціям щодо діяльності Національних комітетів з міжнародного гуманітарного права (Глава 8. Допомога в процесі імплементації міжнародного гуманітарного права) [1, с. 127-132]. Керівництво містить Типовий план дій, Типовий контрольний перелік і Щорічний звіт для Національних комітетів з міжнародного гуманітарного права [1, с. 391-394]. Також Консультативна служба МКЧХ опублікувала цілий ряд документів і брошур про роботу національних комітетів [15].

Почетверте, створена Міжнародна асоціація національних комітетів з імплементації міжнародного гуманітарного права. Вона є механізмом співпраці Комісій/Комітетів з міжнародного гуманітарного права. Метою Асоціації є надання допомоги зацікавленим державам Східної Європи та Центральної Азії в імплементації міжнародного права стосовно захисту осіб у ході збройних конфліктів та інших ситуацій насильства.

Асоціація ставить перед собою наступні завдання: забезпечення узгодження дій комітетів з міжнародного гуманітарного права у галузі імплементації міжнародного гуманітарного права на основі інноваційних підходів і передової практики; координація діяльності учасників Асоціації з імплементації міжнародного гуманітарного права на національному та міжнародному рівнях; сприяння максимально широкій участі зацікавлених держав у міжнародних договорах у галузі міжнародного гуманітарного

права, приведенню національних законодавств у відповідність до положень таких міжнародних договорів, а також сприяння поширенню знань про міжнародне гуманітарне право та збір інформації про його розвиток; сприяння заінтересованим державам у створенні міжвідомчих органів з імплементації міжнародного гуманітарного права; підтримка проведення досліджень, підготовка доповідей і пропозицій у галузі застосування та подальшого вдосконалення Асоціації; організація взаємодії, передусім інформаційної, учасників Асоціації з МКЧХ, іншими міжнародними організаціями, що здійснюють діяльність у галузі міжнародного гуманітарного права. Асоціація виконує завдання, зазначені у статті 3 Статуту Асоціації, через застосування таких функцій: організація регулярного обміну інформацією про останні тенденції розвитку міжнародного гуманітарного права та практики його імплементації зацікавленими державами; колективне представлення інтересів учасників Асоціації; участь в організації наукових конференцій, семінарів та інших зустрічей, спрямованих на досягнення мети; проведення консультацій з питань імплементації міжнародного гуманітарного права як між учасниками Асоціації, так і з організаціями, які не беруть у ній участі; участь у видавничій діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що Комісії/Комітети з міжнародного гуманітарного права є важливим державним інструментом в інституційному механізмі імплементації міжнародного гуманітарного права. Вони виконують координаційні, імплементаційні, дорадчі, консультативні та контрольні функції, а також є платформою співпраці держави, Національного товариства та недержавних акторів з

питань міжнародного гуманітарного права. Вони концентрують численні вертикальні зв'язки у системі державного управління з горизонтальними зв'язками з недержавними акторами

та іншими Комісіями/ Комітетами з міжнародного гуманітарного права у питаннях розповсюдження міжнародного гуманітарного права та його імплементації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Імплементація міжнародного гуманітарного права на національному рівні : керівництво. МККК, 2010. 406 с.
2. National Committees and Similar Bodies on international humanitarian law. URL: <https://www.icrc.org/en/document/table-national-committees-and-other-national-bodies-international-humanitarian-law> (дата звернення: 12.05.2019 року).
3. International humanitarian law in Canada. URL: <https://www.redcross.ca/how-we-help/international-humanitarian-law/what-is-international-humanitarian-law/ihl-in-canada> (дата звернення: 12.05.2019 року).
4. Sri Lanka: Authorities meet to discuss national implementation of IHL. URL: <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/feature/2013/07-15-sri-lanka-national-implementation-ihl.htm> (дата звернення: 12.05.2019 року).
5. URL: <https://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/icrc-002-4138-1.pdf> (дата звернення: 12.05.2019 року).
6. Министерство юстиции Республики Беларусь. Официальный Интернет-портал. URL: <https://minjust.gov.by/directions/coi/> (дата звернення: 19.05.2019 року).
7. Participation of Member States of the Commonwealth of Independent States (CIS) to International Humanitarian Law treaties and their National Implementation. URL: <https://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/implementation-ihl-2012-eng-rus.pdf> (дата звернення: 19.05.2019 року).
8. Participation of Member States of the Commonwealth of Independent States (CIS) to International Humanitarian Law treaties and their National Implementation. URL: <https://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/implementation-ihl-2012-eng-rus.pdf> (дата звернення: 19.05.2019 року).
9. Participation of Member States of the Commonwealth of Independent States (CIS) to International Humanitarian Law treaties and their National Implementation. URL: <https://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/implementation-ihl-2012-eng-rus.pdf> (дата звернення: 19.05.2019 року).
10. Положение о Межведомственной комиссии по имплементации международного гуманитарного права. URL: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/13486?cl=ru-ru> (дата звернення: 19.05.2019 року).
11. Положение о Комиссии по имплементации международного гуманитарного права при Правительстве Республики Таджикистан. URL: http://www.adlia.tj/show_doc.fwx?rgn=12363 (дата звернення: 19.05.2019 року).
12. URL: https://www.un.org/en/ga/sixth/71/protocols/turkmenistan_r.pdf
13. URL: <https://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/icrc-002-4138-1.pdf>
14. Робота Міністерства юстиції у напрямку імплементації в Україні міжнародного гуманітарного права. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_13305
15. URL: http://www.icrc.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/section_ihl_nat_national_committees

Капустин А.В.

Международный опыт деятельности Комиссий по имплементации международного гуманитарного права.

Аннотация. В статье проанализирован мировой опыт создания и деятельности Комиссий/Комитетов по международному гуманитарному праву. Исследованы принципы создания, правовая основа, функции и состав Комиссий/Комитетов по международному гуманитарному праву в различных государствах. Доказана значительная роль Комиссий/Комитетов по международному гуманитарному праву в координации процесса реализации международного гуманитарного права. Сделаны выводы относительно тенденций в деятельности Комиссий/Комитетов по международному гуманитарному праву и их международному сотрудничеству.

Ключевые слова: международное гуманитарное право, имплементация, Комиссии/Комитеты по международному гуманитарному праву, МККК, Международная ассоциация национальных комитетов по имплементации международного гуманитарного права.

A. Kapustin

International experience of the Commission on the Implementation of International Humanitarian Law.

Summary. The article analyses the international experience of the creation and activities of the Commissions/Committees on International Humanitarian Law. The principles of the creation, legal basis, functions and composition of the Commissions/Committees on International Humanitarian Law in different states are also analysed herein. The significant role of the Commissions/Committees on International Humanitarian Law in coordinating the process of implementing international humanitarian law has been proven. The conclusions regarding trends in the activities of the Commissions/Committees on International Humanitarian Law and their international cooperation have been drawn.

Keywords: international humanitarian law, implementation, Commissions/Committees on International Humanitarian Law, ICRC, International Association of National Committees on the Implementation of International Humanitarian Law.

